

TTK 420- GENEL KURULUN ERTELENMESİ VE TTK 439 KAPSAMINDA ÖZEL DENETÇİ ATANMASINA DAİR EMSAL KARAR İNCELEMESİ

İNCELEME KONUSU KARAR – 1

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 2014/9194 K. 2014/16569 T. 03.11.2014

genel kurul toplantısının iptali • anonim şirket • finansal tabloların müzakeresi • iptal davası • denetçi seçimi • şirket merkezi • karz • bilânço • davanın kabulü • faaliyet raporu • yönetim kurulu

Taraflar arasında görülen davada Bursa (Kapatılan) 4. Asliye Ticaret Mahkemesi'nce verilen 15/05/2013 tarih ve 2012/571-2013/195 sayılı kararın Yargıtayca incelenmesi davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin %40 oranında ortağı olduğunu, şirketin hakim hissedar grubunun çoğunluğa sahip olmanın verdiği hakları kötüye kullanıp şirketin işleyişiyle ilgili haksız ve kötü niyetli uygulamalar yaptığını, bu nedenle karara bağlanılmış veya derdest davaların bulunduğunu, 02.10.2012 tarihli genel kurul öncesinde şirket hesapları konusunda müvekkiline bilgi verilmediğini, bu nedenle müvekkilince TTK'nın 420. maddesi uyarınca erteleme isteminde bulunulduğunu, kanun hükmünün açık olmasına karşın talebin divan başkanınca reddedilerek gündemin görüşülmesine geçildiğini, aynı toplantıda hazır bulunmamasına rağmen G. Y.'in denetçi seçildiğini müvekkilince bu hususlarda toplantı tutanağına gerekli muhalefet şerhlerinin konulduğunu ileri sürerek davalı şirketin 02.10.2012 tarihli genel kurul toplantısında alınan 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, ve 10. nolu kararların iptaline karar verilmesine talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, toplantı gününden bir ay öncesinde mali konulara ilişkin rapor ve defterlerin şirket merkezinde ortakların denetimine açık olacağını ortaklara tebliğ ve ilanına rağmen 420. madde gereğince finansal tabloların görüşülmesi ve buna bağlı olarak genel kurul toplantısının iptaline dair istemin hakkın kötüye kullanımı olduğunu, 6102 sayılı TTK'nın 420. maddesi uyarınca bu hususta karar verme yetkisini divan başkanına ait olduğunu, talebin divan başkanınca reddedildiğini, savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma ve dosya kapsamına göre; 6102 sayılı TTK'nın 420. maddesinde finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların sermayenin 1/10'una, halka açık şirketlerde 1/20'sine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın toplantı başkanının kararı ile bir ay sonraya bırakılacağını ertelemenin 414. maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilan ile bildirileceğinin belirtildiği, bu madde uyarınca talep halinde erteleme zorunlu olduğu, bu konuda divan başkanına yetki tanınmadığı, genel kurulun ertelenmesi ile irtibatlı gündem maddelerinin de

MERCİLERİN ÇÖZÜM YÖNTEMİ

1. İlk Derece Mahkemesi

İlk Derece Mahkemesi tarafından, 6102 sayılı TTK'nın 420. maddesinde finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konuların sermayenin 1/10'una, halka açık şirketlerde 1/20'sine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın toplantı başkanının kararı ile bir ay sonraya bırakılacağının ertelemenin 414. maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilan ile bildirileceğinin belirtildiği, bu madde uyarınca talep halinde ertelemenin zorunlu olduğu, bu konuda divan başkanına yetki tanınmadığı, genel kurulun ertelenmesi ile irtibatlı gündem maddelerinin de görüşülmemesini gerektiği davacının denetçi seçimine yönelik talebinden yargılama sırasında vazgeçtiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüyle 02.10.2012 tarihli genel kurulda alınan 2/4, 3, 4, 5, 6, 7, 8, nolu kararların iptaline 10. nolu karara yönelik talebin feragat nedeniyle reddine karar verilmiştir. Karar davalı tarafça temyiz edilmiştir.

2. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Davacı tarafından iptali istenilen 3 nolu bentte yönetim kurulu faaliyet raporunun, 4 nolu bentte bilanço ve kar-zarar hesaplarının ve 5 nolu bentte denetçi tarafından hazırlanan raporun okunduğu ve bu bentler uyarınca iptal davasının konusu olabilecek bir kararın alınmadığını belirterek kararı bu bentler yönünden bozmuştur. Bununla birlikte iptal edilen diğer bentler ile ilgili olarak TTK 420 uyarınca verilen kararın usul ve yasaya uygun olduğuna kanaat getirmiştir.

DEĞERLENDİRME

• TTK 420 Uyarınca Genel Kurul Erteleme Talebi Bakımından

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Madde 420'de aynen aşağıdaki ifadeler kullanılmıştır.

MADDE 420

(1) Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır. Erteleme, 414 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilanla bildirilir ve internet sitesinde yayımlanır. İzleyen toplantı için genel kurul, kanunda öngörülen usule uyularak toplantıya çağrılır.

(2) Azlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin tekrar geri bırakılmasının istenebilmesi, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır.

Hükmün lafzından da açıkça anlaşılacağı üzere ve özellikle ifade edildiği üzere genel kurulun herhangi bir karar almış alması gerekmeksizin “finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular” şeklinde belirtilen kararlar bir ay sonraya bırakılır. Azınlık pay sahiplerinin bu talebini, diğer genel kurul muhalefet şerhleri ve taleplerinde olduğu gibi gerekçeleri ile birlikte genel kurul tutanağına geçirtmesi gerekmektedir. İstemin gerekçelerinin de belirtilmesi gerekmektedir. Bu sonuç TTK 420/2 düzenlemesinden ortaya çıkmaktadır. Bu düzenlemeye gerek, azınlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra, finansal tabloların görüşülmesinin tekrar geri bırakılması, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçirtilmiş noktaları hakkında, ilgililer tarafından dürüst hesap verme ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olmasına bağlanmıştır. O halde bu düzenleme karşısında, azınlık hiçbir gerekçe göstermeksizin, keyfi ve soyut olarak finansal tabloların görüşülmesini erteletemez.¹

TTK 420’de ifade edildiği üzere; yalnızca finansal tablolar değil, kârın belirlenmesi, yönetim kurulunun ibrası gibi hususlar da görüşülemeyecektir. Nitekim bu hususların değerlendirilmesi için öncelikle finansal tabloların değerlendirilmesi gerekmektedir.

• İptal Davası Konusu Olabilecek Kararlar Bakımından

Yargıtay; 3 nolu bentte yönetim kurulu faaliyet raporunun, 4 nolu bentte bilanço ve zarar hesaplarının ve 5 nolu bentte denetçi tarafından hazırlanan raporun okunduğu ve bu bentler uyarınca iptal davasının konusu olabilecek bir kararın alınmadığını belirterek kararı bu bentler yönünden bozmuştur.

Yönetim kurulu faaliyet raporunun, bilanço ve kâr zarar hesaplarının, denetçi raporunun okunmasına dair maddelerin Yargıtayın ilgili kararında müzakere kapsamına alınmamış olması kanımca yerinde değildir. Finansal tablolara ilişkin hükümde “*buna bağlı konular*” denmekle bir sınırlama getirilmemiş olup, ilgili hususların da finansal tablolar kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyim. Bu itibarla ilgili maddelerin de ertelenmesi ve ertelendiği tarihte ilgili raporların ve hesapların okunarak değerlendirilmesinin uygun olacağı düşüncesindeyim.

¹ ŞENER, “Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı” 2019, s:491

İNCELEME KONUSU KARAR – 2

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi. , E. 2019/5350 K. 2021/5513 T. 15.9.2021

Taraflar arasında görülen davada Gebze Asliye Ticaret Mahkemesince verilen 26.02.2018 tarih ve 2017/630 E. - 2018/167 K. sayılı kararın davacılar vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, istinaf isteminin usulden reddine dair İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesi'nce verilen 02.10.2019 tarih ve 2018/1238 E. - 2019/1249 K. sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi duruşmalı olarak davacılar vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, duruşma için belirlenen 14.09.2021 günü başkaca gelen olmadığı yoklama ile anlaşıp hazır bulunan davacılar vekili Av. ... dinlenildikten sonra duruşmalı işlerin yoğunluğu ve süre darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması ileriye bırakıldı. Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlenildikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili; müvekkillerinin davalı şirkette %32 paya sahip azlık pay sahibi olduğunu, davalı şirketin ortaklarının yakın akraba olduğunu, akrabaların ortak olduğu çok sayıda şirket bulunduğunu, azınlığı oluşturan müvekkillerinin şirket içine sokulmadığını, talep edilen bilgi ve belgelerin kendilerine verilmediğini, şirketin ekonomik durumu hakkında bilgi verilmediğini, şirketin şahsi menfaatleri doğrultusunda yönetildiğini ve Gebze Asliye Ticaret Mahkemesinin 2015/159 E., 2015/160 E., 2015/161 E., 2015/162 E. ve 2015/163 E. sayılı dosyaların derdest olduğunu ve bu dosyalara gelen banka kayıtlarından şirketin özel denetim ile açıklığa kavuşturulması gerektiğini, davalı şirkette özel denetim yapılması taleplerinin 08.06.2017 tarihli genel kurul toplantısında reddedildiğini ileri sürerek, davalı şirketin 08.06.2017 tarihli genel kurulunda müvekkillerinin özel denetim taleplerinin reddine dair alınan kararın iptali ile dava dilekçesinde belirtilen hususlarda inceleme yapılması için özel denetçi atanmasına, davalı şirkete kayyım yada kayyım heyeti atanmasına, masraf ve vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesi talep ve dava etmişlerdir.

Davalı vekili; davacıların özel denetim talebi 2015-2016 yılına ait genel kurulda gündeme gelmesine rağmen davacıların şirketin tüm faaliyet yıllarına ilişkin özel denetim talep etmiş olduklarını, davacıların şirketin içinin boşaltıldığına ilişkin iddialarının gerçek dışı olduğunu, müvekkili şirket ve diğer şirketlerin zarara uğratılmadığını savunarak davacıların hem özel denetim taleplerinin hem de kayyım atanması taleplerinin reddini istemiştir.

İlk Derece Mahkemesince, tüm dosya kapsamına göre; genel kurul tarihinden evvel bilgi alma ve inceleme hakkı kullanılmadığından genel kuruldan ve TTK'nın 439. maddesi gereğince mahkemeden özel denetçi tayini talep etme koşulunun oluşmadığı kanaatine varıldığından özel denetçi atanması talebinin reddine, genel kurul kararının iptali istemi bakımından davacıların HMK'nın 114/1-h maddesinde düzenlenen dava açmakta hukuki yararı bulunmadığından HMK'nın 115/2. maddesi gereğince davanın usulden reddine, davacıların mal varlığı haklarına veya şirketin yönetim kurulunun görevinin sona ermesine ilişkin bir talep ve dava

bulunmadığından HMK'nın 389. maddesi gereğince uyuşmazlık konusu dışında kalan kayyım atanması isteminin reddine karar verilmiştir.

Karara karşı davacılar vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesince; özel denetçi seçimi talebinin reddine ilişkin genel kurul kararının iptali isteminde hukuki yarar bulunmadığından davacının bu konudaki istinaf başvurusunun esastan reddine, şirketin organsızlığı söz konusu olmadığından ve kayyım atanmasını gerektirecek bir olgu bulunmadığından kayyım atanması talebinin reddine dair verilen karar isabetli olup davacının bu konudaki istinaf başvurusunun da esastan reddine, TTK'nın 440/2. maddesi gereğince özel denetçi atanması talebi yönünde ilk derece mahkemesi tarafından verilen karar kesin olduğundan, özel denetçi atanması talebiyle ilgili istinaf başvurusunun HMK'nın 346 ve 352/1.b maddeleri uyarınca usulden reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacılar vekili temyiz etmiştir.

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığına anlaşılmaya göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nın 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarda açıklanan nedenlerle, davacılar vekilinin temyiz isteminin reddi ile Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararın HMK'nın 370/1. maddesi uyarınca ONANMASINA, HMK'nın 372. maddesi uyarınca işlem yapılmak üzere dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, istekleri halinde aşağıda yazılı 118,30 TL harcın temyiz eden davacılara iadesine, 15.09.2021 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

OLAYIN ÖZETİ

Davacılar, davalı şirkette %32 paya sahip azlık pay sahibi olduğunu, davalı şirketin ortaklarının yakın akraba olduğunu, akrabaların ortak olduğu çok sayıda şirket bulunduğunu, bu nedenle kendisinin şirket içerisine sokulmadığını, herhangi bir konu bilgi, belge alamadığını, şirketin davalıların menfaatleri doğrultusunda yönetildiğini taraflar arasında derdest davalar olduğunu, dosyalardaki banka kayıtlarından şirketin özel denetime tabi tutulması gerektiğini ve 08.06.2017 tarihli genel kurul toplantısında özel denetim talebinin reddedildiğini iddia etmekte ve ilgili genel kurul kararının iptalini istemektedir. Bunun yanı sıra belirtilen hususlarda özel inceleme yapılması için özel denetçi atanmasını, şirkete kayyım veya kayyım heyeti atanmasını istemektedirler.

Davalı yan; davacıların özel denetim talebi 2015-2016 yılına ait genel kurulda gündeme gelmesine rağmen davacıların şirketin tüm faaliyet yıllarına ilişkin özel denetim talep etmiş olduklarını, davacıların iddialarını kabul etmediklerini, şirket ve diğer şirketlerin zarara uğratılmadığını ifade ederek özel denetim ve kayyım taleplerinin reddi istemişlerdir.

MERCİLERİN ÇÖZÜM YÖNTEMİ

1. İlk Derece Mahkemesi

İlk Derece Mahkemesince (Gebze Asliye Ticaret Mahkemesi), genel kurul tarihinden evvel bilgi alma ve inceleme hakkı kullanılmadığından genel kuruldan ve TTK'nın 439. maddesi gereğince mahkemeden özel denetçi tayini talep etme koşulunun oluşmadığı kanaatine varıldığından özel denetçi atanması talebinin reddine, genel kurul kararının iptali istemi bakımından davacıların HMK'nın 114/1-h maddesinde düzenlenen dava açmakta hukuki yararı bulunmadığından HMK'nın 115/2. maddesi gereğince davanın usulden reddine, davacıların mal varlığı haklarına veya şirketin yönetim kurulunun görevinin sona ermesine ilişkin bir talep ve dava bulunmadığından HMK'nın 389. maddesi gereğince uyuşmazlık konusu dışında kalan kayyım atanması isteminin reddine karar verilmiştir. Karara karşı davacılar vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

2. Bölge Adliye Mahkemesi

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesi'nce Bölge Adliye Mahkemesince; özel denetçi seçimi talebinin reddine ilişkin genel kurul kararının iptali isteminde hukuki yarar bulunmadığından davacının bu konudaki istinaf başvurusunun esastan reddine, şirketin organsızlığı söz konusu olmadığından ve kayyım atanmasını gerektirecek bir olgu bulunmadığından kayyım atanması talebinin reddine dair verilen karar isabetli olup davacının bu konudaki istinaf başvurusunun da esastan reddine, TTK'nın 440/2. maddesi gereğince özel denetçi atanması talebi yönünde ilk derece mahkemesi tarafından verilen karar kesin olduğundan, özel denetçi atanması talebiyle ilgili istinaf başvurusunun HMK'nın 346 ve 352/1.b maddeleri uyarınca usulden reddine karar verilmiştir. Kararı, davacılar vekili temyiz etmiştir.

3. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi

Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesince verilen kararda bir isabetsizlik olmadığına anlaşılmaya göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nın 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.

DEĞERLENDİRME

• TTK 439 Kapsamında Özel Denetçi Atanması İstemi Bakımından

Somut olayda TTK 439 kapsamında inceleme yapmadan evvel TTK 438. Maddeyi incelememiz gerekmektedir. TTK 438/1'de aynen “(1) Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir.” ifadeleri kullanılmaktadır. Hükümden anlaşılabileceği üzere bu hakkın kullanılabilmesi için, “pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli

olması” ve “bilgi alma veya inceleme hakkının” daha önce kullanılmış olması gerekmektedir. Bilgi alma ve inceleme hakkı da TTK 437’de detaylı olarak izah edilmiştir.

Somut olaya baktığımızda ilk derece mahkemesi kararında “*genel kurul tarihinden evvel bilgi alma ve inceleme hakkı kullanılmadığından*” bahsedilmektedir. Bu itibarla esasen TTK 439. Maddenin uygulama koşulu olan TTK 438. Maddedeki şart yerine getirilmemiştir. Nitekim TTK 438 şartlar sağlandığında genel kurulun kabulü halindeki yasal düzenleme ifade edilmişken, aynı durumda genel kurulun kabul etmemesi hakkında TTK 439 uygulama olanağı bulacaktır.

TTK 439, un ilk fıkrasına göre, genel kurulun özel denetçi istemini reddetmesi üzerine sermayenin en az onda birini, halka açık anonim ortaklıklarda yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon TL’si olan pay sahipleri, üç ay içerisinde ortaklık merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını isteyebilirler. Teknik anlamda azınlık olmak ve TTK 438’e göre genel kurulun ret kararı, 439/1’e göre mahkemeye başvurunun temel şartıdır.² TTK 438’e göre başvuru şartı “*bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa*” ibaresinden bağımsız değerlendirilemeyeceğinden tüm mercilerin bu yöndeki kararlarının yerinde olduğu düşüncesindeyim.

Öte yandan özel denetçi atanmasına ilişkin talebin yerinde olmaması ve reddi sebebiyle, ilgili hususta genel kurulca verilen ret kararının iptalinde de hukuki yarar olmadığından HMK 114/1-h uyarınca; bu talebin HMK 115/2 gereği (giderilemez dava şartı) reddi kararının yerinde olduğu düşüncesindeyim.

KAYNAKÇA

- Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Prof. Dr. Oruç Hami ŞENER, Ankara, 2019

² ŞENER, “Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı” 2019, s:525